

Початок реформування конкурентного законодавства України

Єгор Василенко,

аспірант,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: e_vasylenko@ukr.net

Науковий керівник:

Вікторія Сидор,

д.ю.н., професор,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна

Обраний Україною шлях європейської інтеграції обумовлює виконання низки зобов'язань, передбачених Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 21.03.2014 (далі – Угода про асоціацію [1], ратифікованою Законом України від 16.09.2014 № 1678-VII [2]. Свою європейську ідентичність та незворотність європейського курсу наша країна підтвердила прийняттям Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору)» від 07.02.2019 № 2680-VIII [3].

Зважаючи на визначену Угодою про асоціацію етапність адаптації українського конкурентного законодавства до *acquis* ЄС, проведено аналіз стану першого етапу реформи відповідної нормативно-правової бази.

Адаптацію вітчизняного конкурентного законодавства до стандартів Європейського Союзу слід аналізувати з точки зору його покрокового вдосконалення, що передбачає два етапи реформування.

Зокрема, перший етап реформи передбачає наступні системні кроки: удосконалення термінології, якою оперує українське законодавство в сфері захисту економічної конкуренції; покращення механізму контролю за концентрацією суб'єктів господарювання; врегулювання проведення Антимонопольним комітетом України перевірок суб'єктів господарювання; вдосконалення механізмів звільнення учасників антиконкурентних узгоджених дій від відповідальності; підвищення рівня незалежності Антимонопольного комітету України.

Другий етап реформи передбачає законодавче регулювання узгоджених дій та зловживання домінуючим положенням на ринку; вдосконалення заходів виявлення, розслідування та припинення порушень конкурентного законодавства; запровадження штрафних санкцій за кожний день невиконання вимог Антимонопольного комітету України; врегулювання строків давності; надання доступу до матеріалів справи; введення адміністративного перегляду рішень Антимонопольного комітету України.

Прийняття Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства про захист економічної конкуренції

та діяльності Антимонопольного комітету України» від 09.08.2023 № 3295-ІХ (далі - Закон № 3295-ІХ) [4] було обумовлене зобов'язаннями України відповідно до Угоди про Асоціацію з ЄС щодо наближення українського законодавства про конкуренцію та практики його застосування до законодавства ЄС і стало початком першого етапу великої реформи.

Закон № 3295-ІХ набрав чинності з 1 січня 2024 року та спрямований на посилення повноважень Антимонопольного комітету України (далі – Комітет) з метою ефективного розслідування порушень законодавства про захист економічної конкуренції та забезпечення балансу дотримання інтересів суб'єктів господарювання.

Ключові зміни, запроваджені Законом № 3295-ІХ, передбачають наступне:

- впорядкування термінологічного словника, зокрема визначення понять «єдиний майновий комплекс», «контроль», «об'єкт перевірки», «повнофункціональна господарська діяльність», «концентрація» і т.д.;
- уточнення переліку випадків, в яких необхідне одержання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання;
- уповноваження Комітету видавати накази про примусове виконання власних рішень, у т. ч. про стягнення штрафу;
- зобов'язання суб'єктів господарювання, органів влади та місцевого самоврядування, їх посадових осіб та працівників, фізичних осіб на вимогу органів Комітету надавати йому інформацію з обмеженим доступом, в т.ч. банківську, нотаріальну таємницю, податкову, статистичну звітність тощо;
- доступ Комітету до автоматизованих реєстрів, банків (баз) даних, відомостей на безоплатній основі за допомогою системи електронної взаємодії;
- надання Комітету права на підставі судового рішення мати доступ до приміщень та місць зберігання інформації юридичних осіб (комп'ютерів, серверів, сейфів, робочих місць працівників тощо);
- одержувати копії такої інформації; накладати арешт або вилучати предмети чи інші носії інформації, документи, у т.ч. їх оригінали, опломбовувати (опечатувати) приміщення, системи електронних комунікацій чи місця зберігання інформації;
- надання Комітетом суб'єктам господарювання висновків;
- врегулювання порядку проведення Комітетом перевірок;
- зміна строків розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції;
- вдосконалення порядку збирання та надання доказів під час розгляду Комітетом справ;
- зміни до процесуального законодавства, які надають Комітету повноваження ініціювати перед судом клопотання про проведення перевірки суб'єкта господарювання, накладення арешту, вилучення предметів, оригіналів документів чи інших носіїв інформації, доступ до приміщень, систем електронних комунікацій чи місць зберігання інформації;
- запровадження процедури врегулювання у справах про антиконкурентні

узгоджені дії та зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку шляхом укладення угоди;

- визначення підстав та порядку звільнення від відповідальності учасників антиконкурентних узгоджених дій;

- створення Державного реєстру суб'єктів господарювання, притягнутих до відповідальності за вчинення порушення у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів, аукціонів, конкурсів, тендерів;

- оприлюднення на офіційному веб-сайті Комітету звітів про результати проведених досліджень ринків, порядків денних засідань, рішень, рекомендацій, попередніх рішень, інформації про прийняті до розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, інформацій про справи про концентрацію, узгоджені дії тощо.

Таким чином, ухвалення Закону № 3295-IX і запровадження ним відповідного юридичного інструментарію сприяє підвищенню рівня ефективності захисту економічної конкуренції з боку державних інституцій, покращенню виявлення, розслідування і припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції, уточненню пріоритетних напрямків діяльності Антимонопольного комітету України, зменшенню навантаження на органи судової системи та безперечному наближенню конкурентного законодавства України до конкурентного законодавства Європейського Союзу.

Ключові слова: Антимонопольний комітет України, конкуренція, реформа.

Список використаних джерел

1. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 21.03.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#n1758 (дата звернення 30.10.2024).
2. Закон України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 16.09.2014 № 1678-VII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 40, ст.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#n2> (дата звернення 30.10.2024).
3. Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору)» від 07.02.2019 № 2680-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 9, ст.50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2680-19#n6> (дата звернення 30.10.2024).
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства про захист економічної конкуренції та діяльності Антимонопольного комітету України: Закон України від 9 серпня 2023 року № 3295-IX. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2023, № 89, ст.334. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3295-20#Text> (дата звернення 30.10.2024).